

Kéne egy pasi!

XXI. századi magyar ballada

Olga egyedül él. Este korán ágyba bújik, mert kikészíti őt a munka. Persze olyankor nem tud azonnal elaludni; annyira fáradt vagyok, mormolja bele a párnájába, hogy a fáradtságtól képtelen vagyok aludni. Mind ez együtt jár nála a gondolkodás felgyorsulásával. Éppen ezért *elmékedő nyugtalanságnak* szokta nevezni ezt az állapotot – olyan érzés ez a fejben, mintha ott benn egy egész vasúti kocsi volna tele utasokkal, és mindenki egyszerre beszélni kezdene, s akárhogy is forog Olga az ágyban, csak jönnek a spekulációk, és nem hagyják őt elaludni. Édesanyja minden egyes alkalommal ellátja tanácsokkal, melyekre ő csak együgyűen hümmög a telefonba. Azt mondja, az álom mielőbbi eljöveteléhez hozzásegít a helyes légzési technika, a ritmus, ha zakatol, mint a vonat az ember mellkasa: ti-tá-tá, ti-tá-tá, így. Olga ilyenkor mindig témát vált. Nem szeret a vonatokról, a munkájáról hallani, beszélgetni. A MÁV-nál dolgozik, kalauznő. Harmincnyolc évvel a születése után most *újratanulja az egyedülletet*. Így mondja: újratanulom az egyedülletet. A tévé előtt ülve, a lágy tojás tetején képződött bőrkét vadul hasítja fel a villával, és tunkolás közben így sóhajtozik: Jaj, istenem, kéne egy pasi!

De pasi nincs a láthatáron – a férfiak kalauznővel nem szívesen kezdenek. A fiukat már az anyjuk is úgy neveli, hogy a kalauznőket messzire elkerüljék. Abból asszony sohasem lesz! – mondta egyik volt barátjának a mamája –, ahogy a méhek virágról virágra, úgy röpül az egyik állomásról a másikra a bűzös mozdonyokkal, és mindenhol várja őt valaki; mindig, mindenhol akad egy szépen bevetett ágy, és akad férfi is, meredező lándzsával, hogy abba belédőljön. Olga azonban mégiscsak asszony szeretne lenni, igazi asszony. Férjet akar magának, hogy *azt jól gatyába rázza*. Az édesanyja mindig azt mondja, hogy asszony nélkül a férfi nem ér egy fabatkát sem; hogy úgy pusztán forma nélküli izgatató tartalom lenne. És ilyenkor a mama mindig nevet.

Olga ritkán vesz ki magának szabadságot – beteg sem volt az elmúlt tizenöt esztendőben –, évente egyszer, nyáron. Olyankor barátnőjével a Balatonra utaznak. Minden évben körbeticiklizik a magyar tengert. Láthatjuk is magunk előtt, ahogyan Olga és barátnője teker; láthatjuk a feszülő vádliát, a még mindig rugalmas izmok mozgását. Elképzeltetjük, ahogy Olga eszeveszett iramban tapossa a pedálokat, s néha fékez, hogy bevárja barátnőjét. Tapossa a pedált, hogy a láncszemek is jajgatnak belé, orrlyukai összehúzódnak, majd kitágulnak, a levegő átdolgozza tüdejét, kisöpri belőle a vonatkupék bőr- és ammóniaszagát, s távozáskor fogai között kipréselődik egy sóhaj: Jaj, istenem, kéne egy pasi!

Szóval egy férfi: ez nagyon szép dolog, de minek azt otthon tárolni? – tette fel a kérdést kajánul Olga barátnője egy ilyen túra alkalmával. És ebből a mondatból tökéletesen kiérződött az a fajta fölényesség, melyet Olga már régóta szeretett volna magáénak tudni a férfiakról való csevegések közben, s mely annak a bizonyítéka lenne a beszélőpartnere szármára, hogy önálló döntés vezetett el odáig, hogy ő most egyedül van. De ha férfiakról esett szó, az orrnyerge kislányosan elvörösödött, a térdhajlata – mely Hamvas szerint a nő legérzékibb, legtökéletesebb pontja – pedig viszkedett a benne gyöngyöző izzadságtól. Nézd, Judit – tört ki ekkor Olga – vasalóért, kávédarálóért vagy mixerért sem szoktam a szomszédasszonyomhoz járni – miért éppen férfit kérjek kölcsön? És Judit nagyjából ilyen választ is várt, mert szerette úgy becsapni a gondolkodás nyitva felejtett ajtóit, ablakait, hogy a zsanérok csak úgy nyögjenek belé. Hát így replikázott: Kedves Olga! Hogyan hasonlíthatod a férfit egy vasalóhoz? A vasaló akkor simogat, amikor neked van rá szükséged, a férfi pedig akkor, amikor neki! Ezzel a beszélgetés befejeződött, és Olga hiányérzete, melyre ezúttal sem sikerült gyógyírt találni, a sirályok sípolása és bicikliváltók ropogása közepette próbált elenyészni.

Amikor először indultak el Balaton körüli túrára, az édesanyja egy Szentírást adott neki. A teljesség végett – mondta. Meg azt is, hogy a kék Balaton vize az isteni szeretet egy cseppje, amit mi magyarok megkaptunk ajándékba. Olga ezzel vitába szállt volna, de tekintettel arra, hogy a Szentírás valójában az anyja békülési szándékát fejezte ki, hát hallgatott.

Öregedvén az ember mintha arra törekedne, hogy mindent megszüntessen maga körül, ami él, s létével az ifjúság tettekretevényt, erejét, vitalitását demonstrálja. Ezzel magyarázható, mondjuk, a vonaton, tömegközlekedésen utazó nyugdíjasok ellenszenve a fiatalok iránt. A folytonos szitkozódás, zsörtölődés. De nem is szükséges olyan messzire mennünk,

Midőn Olga és családja elköltöztek az apai nagyszülőktől, Olga nagyanyja az összes rózsabokrot kiásta a földből, és tűzre vetette. Nem tudta elviselni azt az űrt, melyet előtte Olga és szülei töltöttek be. Mert az ember folytonosan azon munkál, hogy a néki kínálkozó teret hiánytalanul betöltsse – tárgyakkal, emberekkel, gondolatokkal. És midőn a már betöltöttnek, ezáltal teljesnek hitt tér újra üressé válik, bizonyos szempontból a lét értelme is megkérdőjeleződik. Olga nagyanyja később megtanult házastársával együtt élni, és lassacskán beletörődött abba is, hogy bár ott vannak egymásnak, mégis magányosan kell elmúlniuk. Talán épp az elmúlásba való beletörődés hozta úgy, hogy nem sokkal később a nagymama jobblétre szenderült. Nagyapja ekkor teljesen magába roskadt – kapuját bezárta, és senkit sem engedett közel magához többé. Ám mégis érezte azt, hogy élet veszi őt körül. Ennek következtében egy reggel az udvarában található hatalmas szőlőlugast mind egy szálíg kivágta, és a venyigével nyári konyhája tűzhelyét negyven napig tüzelte. Ott letek rá a sparhelt mellett, feje a szék támlájára hajva, mintha valamilyen titkon merengne. Tekintete lyukat fúrt a konyhafalon.

Olga édesapja nehezen tudta megszokni, hogy azontúl a nagyszülők nélkül kell élniük, teljesen magukra utalva. Lánya már tizenöt esztendő volt, amikor először érezte, hogy mekkora felelősség apának, családfőnek lenni. Alig telt belé néhány év, és elhagyta a családot. Ez szinte egybeesett Olga nemi eszmélésével. Az édesanya nehezen tűrte lánya rohamos felnőtté válását; irigyelte formás testét, telt idomait és a kisugárzását. Olga minden pólusa a nőiességet sugározta, azt az állapotot, amelyből az anya már kifelé tartott. Kapcsolatuk végül olyannyira megromlott, hogy Olga kénytelen volt elköltözni. Az anyjától való illetén eltávolodását az udvaron lévő terebélyes ecetfa bánta. Olga néha álmában még most is hallja, ahogyan a kazánban, a tűzön sóhajt a gyantától ragacsos fa, ahogyan recsegve-ropogva semmisülnek meg emlékei.

Kéne egy pasi! – mondja ilyenkor is, mert egy férfi maga a jelenvalóság; a jó férfi arról ismerszik meg, hogy mellette az emlékek albumokba és süteményesdobozokba száműzetnek, és nem kísértének többé napról napra. Olga férjet akar magának, aki majd *őt* jól gatyába – bugyiba – rázza. Mert a nő férfi nélkül csak izgató tartalom – gondolja most Olga, ahogy lakása erkélyén állva cigarettát morzsolgat ujjai között. És közben hullnak a könnyei az erkélyről alá, mossák a kihalt sétálóutca sárgás követ. Öntözhetné ezekkel a könnyecseppekkel erkélye fonnyadozó virágait is...

De miért tenné?